

בס"ד. משיחת ש"פ תצוה, פרשת זכור, ט' אדר ה'תנש"א.

תרגום מאידית

גם בסיום הפרשה – שבה נאמר הצייוי על מזבח הקטורת⁸ – ידועה השאלה⁹: לכאורה ה' הצייוי צריך לבוא קודם בפ' תרומה ביחד עם הצייוי על כל כלי המשכן (כולל מזבח החיצון)¹⁰?

גם: כיון שהצייוי על מזבח הפנימי נאמר בפ' ואתה תצוה, ובסיום הפרשה, הרי מסתבר שיש לזה שייכות מיוחדת עם תחלת הפרשה, כידוע הכלל¹¹ שנעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן.

ב. הביאור בכ"ז יובן בהקדים דברי חז"ל¹², שבפרשת תצוה ישנו חידוש, שזוהי הפרשה היחידה בתורה משונלד משה¹³ שבה לא מוזכר שמו של משה רבינו¹⁴, והטעם ע"ז הוא, כיון שמשה אמר "מחני נא מספרך אשר כתבת"¹⁵ ו"קללת חכם אפילו על תנאי היא באה"¹⁶ – נתקיים הדבר בפרשה זו.

החידוש בדבר י"ל, כיון שמשה ותורה הם דבר אחד, כמאחז"ל¹⁷ שתורה

א. בנוגע לצייוי על הדלקת המנורה בתחלת פרשתנו¹ – "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד", "באוהל מועד גו' יערוך אותו גו' מערב עד בוקר" – ישנם כמה דיוקים, ובפרט בנוגע לביאור הענין בעבודת האדם:

(א) הלשון (בלתי רגיל) "ואתה תצוה" (ולא "תצוה", או "צו את בני ישראל" וכיו"ב כמו שכתוב בשאר הצייויים בתורה)², עד שמשמע מזה ש"משה עצמו יצוה"³. (ב) "ויקחו אליך" – אל משה דוקא, אע"פ שהדלקת המנורה היתה ע"י אהרן⁴. (ג) תיבת "אליך" לכאורה מיותרת בכלל. (ד) "שמן גו' כתית למאור" – ולא "להאיר". (ה) בתחלה נאמר "למאור" ואח"כ "נר תמיד", שהוא למטה ממאור, מקור אור הנר⁵. (ו) השינוי שבפסוק הראשון נאמר "להעלות נר תמיד", ובפסוק השני "מערב עד בוקר"⁶. (ז) "להעלות" ולא "להדליק"⁷.

(8) ל, א ואילך.

(9) רמב"ן, ספורנו ועוד סוף פרשתנו.

(10) תרומה כז, א ואילך.

(11) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(12) פי' הרא"ש עה"ת. בעל הטורים ריש פרשתנו. וכ"ה בזהר חדש שה"ש בתחלתו (ס, ג). רבותינו בעה"ת ובחיי תשא לב, לב. וראה זח"ג רכו, א.

(13) "עד משנה תורה" – פי' הרא"ש (ועד"ז הוסיפו בהצע"ג בכעה"ט שם). וראה לקו"ש ח"ב ע' 675.

(14) ולהעיר מהמבואר בספרים (מאור עינים ריש פרשתנו), שזהו הרמז בפ' תצוה (שלא נתפרש בה שמו של משה רבינו) להסתלקות משה בו' אדר (שברוב השנים הל' בסמיכות ל'פ' תצוה). וראה לקו"ש חט"ז ע' 342 ואילך. חכ"ז ע' 264 ואילך.

(15) תשא לב, לב.

(16) מכות יא, סע"א.

(17) מכליתא בשלח טו, א. שמור"ר פ"ל, ד. וש"נ.

(1) כז, כ"ב.

(2) ראה כלי יקר ואוה"ח הק' ריש פרשתנו. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז פ"ג (ע' קיג). זאת תורת הבית תרפ"ט ספ"א (סה"מ קונטרסים ח"א ע' 78). רד"ה ואתה תצוה העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' תתפה). תש"ד (ע' 156). בכלי יקר שם: "מהו ואתה תצוה שני נוכחיות כו', גם מלת ואתה כולה מיותרת כו'". ובאוה"ח: "למה הוצרך לומר ואתה אחר שעמו ה' מדבר".

(3) ד"ה זאת תורת הבית שם.

(4) תו"א ריש פרשתנו (פא, א). הוספות לתו"א פרשתנו קיא, ד. אוה"ת ריש פרשתנו (ע' א'תקמא).

רד"ה ואתה תצוה העת"ר. ועוד.

(5) רד"ה ואתה תצוה תש"ד.

(6) אלשיך ריש פרשתנו (הובא באוה"ת שם –

ע' א'תקמא. ס"ע א'תקמד).

(7) ראה ד"ה זאת תורת הבית שם.

(המבטא את תוכן כל הפרשה) –
 "ואתה תצוה" 25 (או "תצוה") –
 מתייחס דוקא למשה. ואדרבה: פרשה
 זו מתחלקת מכל שאר הפרשיות בתורה
 בכך ששם הפרשה, והמלה הראשונה
 דהפרשה ("ואתה") 26 מתייחסת
 למשה! 27

ג. והביאור בזה 23:

"אתה" – קאי על עצם מציאותו של
 אדם, האדם, כפי שהוא נעלה ועמוק
 יותר מהדרגה המתבטאת ע"י שמו:
 שמו של אדם אינו עצם מציאותו, זהו
 תואר נוסף על עצם מציאות האדם,
 שנוגע להזולת (בכדי שאדם אחר יוכל
 לקרוא לו, ה"ז ע"י שמו), משא"כ
 האדם כשלעצמו אינו צריך לשם.

וכנראה בפשטות, שגם קודם נתינת
 וקריאת השם – הרי ישנה עצם
 מציאותו (כפי שיצא לאויר העולם) 28.
 ועד"ז מובן גם בתוכן ומהות השם,
 שגם לאחר נתינת השם, הרי זה כדבר
 נוסף על האדם עצמו.

ואע"פ שהשם קשור עם שרש
 הנשמה, שע"י אותיות השם נמשכת
 החיות משרש הנשמה 29 בנשמה
 המלובשת בגוף – הרי זה רק שהשם
 "מקשר הנשמה בגוף", אבל "הנשמה
 עצמה קודם בואה בגוף אינה נקראת
 בשם כלל" 30, ויתירה מזו: גם כפי

"נקראת על שמו" כיון ש"נתן נפשו
 עלי", כמ"ש 18 "זכרו תורת משה עבדי",
 ו"משה אמת ותורתו אמת" 19; ולכן
 מפרסם זאת הקב"ה בתורה (ע"ד מצוה
 לפרסם עושי מצוה) 20 עי"ז ששמו של
 משה מוזכר בכל פרשה ובכל ענין וציווי
 ("וידבר ה' אל משה גוי' וכיו"ב). לכן
 הרי זה חידוש גדול שבפרשה שלמה
 (תצוה) לא יוזכר שמו, והטעם כנ"ל – כדי
 לקיים את ה"מחני נא".

במבט שטחי נראה, שזה שלא
 מוזכר שמו של משה רבינו אינו ענין
 למעליותא. אבל יש לומר – ובפרט
 שכל מה שעושה הקב"ה (שהוא עצם
 הטוב, ומטבע הטוב להטיב 21) הוא
 בודאי שלימות הטוב, ועאכו"כ דבר
 שמסופר בתורה (ובנוגע למשה רבינו) 22
 – שגם זה (קיום בקשת משה "מחני
 נא" ע"י אי הזכרת שמו בפ' תצוה)
 מבטא מעלה ושלימות במשה, ואדרבה
 – מעלה ושלימות נעלית 23.

כמובן מהפרשה גופא: אע"פ ששמו
 של משה אינו מוזכר בפירוש, ישנם
 בפרשה ריבוי פסוקים המדברים אודות
 משה ומתייחסים אליו 24. יתירה מזו:
 התחלת כל הפרשה ושם הפרשה

(18) מלאכי ג, כב – הובא במכילתא ושמו"ר
 שם.

(19) כ"ה הגייסא בתנחומא קרח יא. ובכ"ב
 (עד, א) משה ותורתו אמת. וכ"ה בכמדב"ר פי"ח,
 כ. ועוד.

(20) רמ"א יו"ד סרמ"ט סי"ג, משו"ת הרשב"א
 ח"א סתקפ"א. מג"א או"ח סקנ"ד סקכ"ג. וראה
 הנסמך בלקו"ש חכ"ב ע' 276.

(21) עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א.
 שעוהיה"א פ"ד. שומר אמונים ויכוח ב' סי"ד. ועוד.

(22) והרי אפילו בגנות בהמה (להבדיל) לא
 דיבר הכתוב (כ"ב קנג, א. וראה פסחים ג, א).

(23) בהבא ליקמן – ראה לקו"ש חט"ז ע' 351.
 חכ"א ע' 174 ואילך. חכ"ו ע' 204 ואילך. ס'

השיחות תשמ"ט ח"א ע' 257 ואילך. ע' 271 ואילך.
 קנטרס משיחת ש"פ תרומה תש"נ ס"ג ואילך. ועוד.

(24) ראה זהר חדש שם: הו"ל למיכתב שמי
 דמשה בכל מלה ומלה ובכל פיקודא ופיקודא תמן".

(25) כן נקראת פרשה זו בוח"ג ח"ה שם
 ובכ"מ. ראה הנסמך בלקו"ש חט"ז ע' 342 הערה 9.

(26) וגם בפ' ויקהל משה ופ' וילך משה –
 תיבת "משה" אינה תיבה הראשונה של הפרשה,
 כמו "ואתה" בפרשתנו.

(27) משא"כ פ' "כי תשא", "נשא" ועוד – ראה
 לקו"ש חט"ז ע' 343 הערה 11.

(28) גם באם ידוע שמו לפני קריאתו בפועל,
 וגם באלו שהי' ידוע שמו לפני לידתם.

(29) שאליו מכוונים ההורים בעת קריאת השם
 – ע"ד נבואה (ראה ש' הגלגולים הקדמה כג. ש'
 מרו"ל בסופו. עמה"מ ש"א ספ"ד).

(30) לקו"ת בהר מא, ג.

והמעלה דעשרה ("העשירי יהי קודש" 40) – הרי זה רק שם, שהוא דבר נוסף על עצם מציאותו [וכמודגש עוד יותר בזה ששם משה ניתן לו בפשטות (א) ע"י בת פרעה 36 (ולא ע"י הוריו 41), (ב) רק לאחר "שלשה ירחים" 42].

דוקא "ואתה" מורה על "מהות עצמותך" 43 דמשה, כפי שהוא למעלה משמו (משה) ומכל השמות, שמתקשר עם "עצמות א"ס ב"ה שנק' אתה" 44 (שדוקא על עצמות שייך לומר "אתה" באמת לאמיתו 45), כפי שהוא למעלה מכל השמות שלו (שקשורים עם הארות וגילויים).

ועפ"ז מובן, שזה ששמו של משה אינו מוזכר בפ' תצוה (בקיום דבריו "מחני נא") – מבטא ענין עמוק יותר במשה – "ואתה", גילוי העצם דמשה.

ד. אמנם צריך להבין: ע"פ זה יוצא שמשה אכן מוזכר בפ' תצוה, ואדרבה – באופן נעלה יותר (מכפי שהוא ע"י שם משה), גילוי העצם שלו ("ואתה"). אם כן כיצד ניתן לומר שה"מחני נא" התקיים: נתקיים רק ה"מחני" דשמו (משה), החיצוניות שלו, אבל לא דענינו של משה (ח"ו), ואדרבה – לא דעיקר ועצם ענינו 46.

ויובן זה ע"י העמקת ביאור התוכן ד"אתה", שמורה על העצם (דמשה):

שהנשמה נמצאת בגוף (ולאחרי קריאת השם) – הרי עצם הנשמה נעלית מכל השמות ותוארים שלה כו' (למעלה גם מה"חמשה שמות (ש)נקראו לה" 31, להנשמה 32 – גרנח"י), וי"ל – למעלה גם מזה שהנשמה (של יהודי) היא "חלק אלוקה ממעל (ויתירה מזו –) ממש" 33, דאע"פ ש"העצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכלול" 34, עד בכל העצם דעצמותו ומהותו ית' (ה"אתה" האמיתי), אעפ"כ הרי זה נקרא "חלק", וצריכים פירושו וביאור בתושבע"פ (בפנימיות התורה), שזהו "תופס בכלול".

משא"כ ה"אתה" של יהודי (של נשמתו) – כפי שהוא דבר אחד עם ה"אתה" דעצמותו ית' ("ישראל וקוב"ה כולא חד" 35) – הוא נעלה משמות ותוארים, גם מ"חלק (אלוקה ממעל ממש)".

ועד"ז מובן בנוגע ל"ואתה" בריש פרשתנו שקאי על משה רבינו:

מבלי הבט על העילוי דשם משה (ע"ש "מן המים משיתיהו" 36), כפי שהוא קשור עם תורה ("תורת משה" 18), ולמעלה גם מהתורה – "משה אמת" 37 (ורק אח"כ) ותורתו אמת" 19, ועד"ז גם ד"י שמות (ש)נקראו למשה" 38 (כמה מהם עוד קודם קריאת שם משה 39), עם השלימות

40 בחוקתי כו, לב.

41 ראה יל"ש שמות רמז קכא.

42 שמות ב, ב.

43 ל' הכלי יקר שבהערה 2. וראה ד"ה זאת תורת הבית הנ"ל (הערה 7) פי"א.

44 ד"ה זאת תורת הנ"ל שם.

45 ראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' לה. וש"נ.

46 והרי דברי משה "מחני נא" הוא מפני ש"ואם אין", "אם הם כלים (ח"ו) מה אני עושה בתורתך" (שמו"ר פמ"ז, ט), וכן לפרש"י "מחני נא מספרך – מכל התורה כולה, שלא יאמרו עלי שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים", שכל זה הוא לא רק בנוגע לשמו (החיצוניות) של משה, אלא בנוגע לכל ענינו.

31 ב"ר פי"ד, ט.

32 ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

33 תניא רפ"ב.

34 כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בהוספות

סקט"ז. וש"נ.

35 ראה זח"ג עג, א.

36 שמות ב, י.

37 שמקדים משה לפני "אמת", שמזה מובן ש"משה" הוא למעלה גם מדרגת אמת.

38 ויק"ר פ"א, ג. וראה מגילה יג, א. ובכ"מ.

39 ראה פדר"א פמ"ח. וראה סוטה יב, א.

ובכ"מ.

זאת אומרת, שהו' ד"ואתה" מגלה איך ש"אתה" הוא באמת למעלה מגדר גילוי⁵⁰.

אבל לאידך, הרי כל המלה "ואתה", לשון נוכח – כיון שהעצם (שלמעלה מגדר גילוי) אינו נשאר בהעלם⁵¹, אלא בא בגילוי, באופן דמראה באצבעו ואומר (ו)אתה; אבל לא מפני שזה קשור עם גדר (והגבלה ד)גילוי (וציור), אלא בהיותו עצם שלמעלה מגילוי והעלם מתבטא זה (מצד שלימותו) גם בגילוי⁵².

וי"ל שענין זה מרומז בהו' ("ואתה"): "אות אמת דא אות וא"ו"⁵³ (מדתו של יעקב⁵⁴), כיון שאות ו' (שהיא בצורת קו

אע"פ ש"אתה" מורה עליו (האדם) עצמו, הרי זה בכ"ז "תואר", בסגנון אחר – גילוי מציאותו: "אתה" לשון נוכח, באופן שאפשר להצביע עליו ביד (מראה באצבעו ואומר אתה).

אבל כאשר מדברים אודות העצם לאמיתתו – הרי זה למעלה מגדר גילוי, לא רק "לבא לפומא לא גליא"⁴⁷, אלא למעלה אפילו מגילוי לעצמו (בלבו), כיון שעצם הרי בלתי מתגלה ובלתי מורגש, אין זה בא (ואינו יכול לבוא) בגילוי⁴⁸, ברגש בלב, או ביאור והסברה בשכל⁴⁹ וכיו"ב, כיון שאיזה גילוי שיהי' יש לו ציור מסויים, משא"כ "אתה" – העצם – הוא למעלה מכל גדר ציור (גילוי), במילא אין בכח אותיות וכלים ואורות (שיש להם ציור מסויים) לבטא זאת.

ויש לומר, שהענין ("ב"אתה") מרומז בהו' ד"ואתה": "אתה" לבד בלשון נוכח, הגם שמורה על העצם דמשה, קשור בכ"ז עם מציאות, גילוי (נוכח); הו' המוסיף לפני תיבת "אתה" מוסיף, שזה למעלה גם מ(גדר גילוי ד)"אתה": "ואתה" – מרמז שיש גם למעלה מה"אתה" (לשון נוכח), וממנו בא ה"אתה".

בסגנון אחר: מצד אחד הרי הו' מובדל מהתיבה ("אתה"), אפשר לומר "אתה" ללא וא"ו; לאידך: כאשר נאמר "ואתה" הרי זה משנה את כל המלה, עד שהו' נעשה ראש התיבה, הראש דמלה זו.

47 ל' חז"ל – ז"ח בראשית ה, א. מדרש

תהלים ט, ב. וראה סנהדרין צט, א.

48 ראה המשך תע"ב ח"ב פשנ"ה, ושם, "העצמי ממש ה"ה למעלה מהעלם והגילוי כו".

49 זהו טעם נוסף ש"אתה" הוא למעלה גם מ"חלק אלוקה ממעל ממש", שלוח צריכים הביאור והסברה שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכלו, משא"כ העצם ממש הוא למעלה מגדר גילוי בשכל כו'.

50 ו"ל ע"ד "ויתן לך", שפירושו "יתן ויהזור ויתן" (תולדות כז, כח ובפרש"י): "יתן" (בלי ו' המוסיף) פירושו – נתניה, שמורה על מציאות של נותן ומקבל (התחלפות דרגות), דאף שהוא יסוד ככל הבריאה (רבלי זה "חסד ואמת מן ניצורוהו" – תהלים סא, ה. שמור"ר פל"א, ה. תנחומא משפטים ט, ה"ז בפועל חילוקי דרגות; ואילו "ויתן" מורה על נתניה באופן של "יהזור ויתן" (לאחרי הנתניה הראשונה), היינו שיש ענין שלפני (ולמעלה) ה"יתן", שזה מרמז שהנתניה (יתן) בא ממקום שהוא למעלה מגדר נתניה (וקבלה).

51 שהרי הוא למעלה גם מגדר העלם, כנ"ל הערה 48. וראה לקו"ש ח"ה ע' 245.

52 ו"ל שענין זה נמשך גם בשם משה, כי להיותו בריח התיכון (כדלקמן בפנים), הרי הו' נמשך בגילוי גם בשם האדם. ועפ"ז מוכן הטעם והעילוי בנתינת שם בפועל ממש ובפרסום (לבן – בעת הברית, ולבת – בעת קריאת התורה ברכים*), אף שידוע השם (לההורים וכיו"ב) לפני זה. ועד"ז העילוי דלידה בכלל, שאז הוא השמחה של יום הולדת (ראה בארוכה סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 398 ואילך. וש"נ), אף שהתינוק הוא בשלימותו גם בעיבור במעי אמו (ואדרבה – מלמדו אותו כל התורה כולה כו' – נדה ל, ב), מפני המעלה בענין הגילוי כו'.

53 זוהר ר"פ ויקרא.

54 זח"א קלט, סע"א. קסא, א. ועוד. תניא ספי"ג. לקר"ת מטות פג, סע"ג ואילך. ואתחנן ה, ריש ע"ב. וראה ביאורה"ז לאדהאמ"צ כט, ד ואילך. ובכ"מ.

* ולפי מנהגנו – נתנית השם היא בקריה"ת הסמוכה להלידה, גם בשני חזמישי וכיו"ב.

השקל) – שבא על כך ש"עובר על הפקודים"⁵⁹ (חטא העגל) – כפרה שלמעלה לגמרי מכפרה על החטא, ואדרבה – זהו "עובר על הפקודים" למעליותא, למעלה מכל ענין של ציווי, ע"ד "מחני נא" למעליותא (גילוי העצם שלמעלה משם).

ו. ע"פ הנ"ל יובנו הדיוקים בהציווי בהמשך הכתוב.

ובהקדים, שהדלקת המנורה מבטאת את כללות עבודת האדם (בעשיית ה"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁶⁰), להדליק את הנר ה' נשמת אדם"⁶¹ עם נר מצוה ותורה אור"⁶², ועי"ז תאיר הנשמה באורה, אורה האמיתי, המאיר – אותה עצמה, את כל מציאותו (גופו ונפשו וכל כחות הנפש), וחלקו בעולם, ותאיר גם את האנשים שסביבו, עד – הארת כל העולם, ממנה אורה יוצאה לכל העולם כולו⁶³, והארה כזו המקשרת את העולם הגשמי עם הקב"ה, כך שכל העולם נעשה – בלשון הידוע⁶⁴ – דירה לו יתברך בתחתונים, ומגלה את ה"אתה" שלמעלה (שמציאותו מעצמותו) – "אמיתת המצאו" שממנו נמצאו כל הנמצאים⁶⁵, שדוקא "הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש"⁶⁶.

והכח לעבודה זו בא ממש רבינו, "ואתה תצוה", "ויקחו אליך": ע"י גילוי העצם דמשה ("ואתה"), ובאופן

שנמשך מלמעלה עד למטה) היא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, בדיוק כפי שזה למעלה כך זה נמשך גם למטה, בלי שינויים⁵⁵.

ה. עפ"ז מובן איך נתקיים ה"מחני" בפ' תצוה אע"פ ששם מדובר אודות משה, ועצם המהות של משה ("ואתה") – כיון ש"ואתה", אע"פ שקאי על משה, הרי זה גילוי העצם דמשה שלמעלה מגדר גילוי, בחי' "מחני נא" למעליותא, המחי' דכל שם וגילוי, בהיותו למעלה לגמרי מגדר גילוי (גם מגילוי העצם – "אתה"), רק העצם בעצמו. וכפי שהוא למעלה כך הוא נמשך ומתגלה למטה⁵⁶ – "ואתה", וכפי שה"ואתה" "תצוה את בני ישראל וגו'" אודות הדלקת המנורה (כדלקמן ס"ו) ושאר הציוויים בהפרשה.

ו. להוסיף, שענין זה ("ואתה") בא דוקא ע"י בקשת משה בגלל הירידה דחטא העגל ("ואם אין – מחני נא גו"¹⁵). וי"ל שזהו ע"ד המדובר לעיל⁵⁷ הענין למעליותא ב"לכפר על נפשותיכם"⁵⁸ (ע"י נתינת מחצית

ועפ"ז י"ל מה שהמליך דיעקוב מלא (כפי שנכתב בחמשה* מקומות), "לפי שיעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויברר גאולת בניו" (פרש"י בחוקותי כו, מב) – כי בהגאולה תהי' שלימות גילוי העצם לחטא.

55) משא"כ נו"ן פשוטה (אף שהוא גם קן ישר), הרי ראשה גדול יותר והוא נמשך למטה מן השורה (ראה לקו"ת נשא כא, א. ראה ב, ב. ובכ"ז), שזה מורה על שינוי דרגא מכפי שהוא למעלה מן השורה. ואילו באות ו' הרי כולו הוא למעלה מן השורה.

56) ולכן מובן שגם בפרשה זו בתורה יש הפרסום (בגילוי) של תורת משה (שנתן נפשו עלי'), כנ"ל ס"ב. אלא שגילוי זה הוא בנוגע להעצם דמשה, כפי שהוא למעלה מגדר גילוי.

57) קונטרס משיחת ש"פ משפטים ס"ה.

58) תשא ל, טו.

(* וי"ל כנגד בחי' החמישית לפרעה (ל' הכתוב – ויגש מזו, כד), שלמעלה מד' עולמות אבי"ע.

59) שם, יג.

60) תרומה כה, ח.

61) משלי כ, כז.

62) שם ו, כג.

63) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה. רש"י כת"י מנחות פו, ב.

64) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג.

במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ז.

65) רמב"ם ריש ה"ל יסוה"ת.

66) תניא אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

כיון שלכל יהודי יש בחי' משה שבו, ולגבי' – "יראה מילתא זוטרתא היא", ופועלת עליו בעבודתו בפועל.

מזה מובן שה"ואתה תצוה וגו'" (שנאמר למשה) קאי גם על בחי' משה שבכל יהודי:

"ואתה" קאי על העצם דכל יהודי, שלמעלה מכל גדר גילוי והעלם, שמתקשר עם עצמותו ית' (כנ"ל ס"ג). וה"ואתה" שבו – שבא גם בגלוי (בלשון נוכח) – נותן לו כח לעשות עבודתו בכל הענינים ובכל הפרטים. ובפרטיות – יש לומר:

הקב"ה מצוה לכל יהודי "ואתה": העבודה שניתנה לך (ל' נוכח) צריך אתה בעצמך לעשות – לא ע"י שליח, אלא "ואתה", אתה בעצמך⁷³. ויתירה מזו: הנך צריך לעשות זאת עם כל ה"אתה" שלך, לא ע"י ה"שליח" באדם עצמו (ז.א. חיצוניותו), אלא עם כל הפנימיות שלך, כפי שפנימי עושה דבר, כידוע הפתגם, שפנימי – במה שהוא מונח – מונח הוא לגמרי⁷⁴.

"ואתה" תצוה" מלשון צוותא וחיבור⁶⁷: לא שהוא (ה"אתה") נמצא במקום כלשהו שלא במקום העבודה (מקום גם מלשון מעלה ודרגא), אפילו לא בענינים טובים אחרים, או ברוחניות בכלל, בריקע השביעי וכיו"ב, אלא ה"אתה" צריך להיות קשור – תצוה – עם עבודתו (והמקום המתברר).

וכיון שבתחלת הכל – ישנו הוי' ד"ואתה" (שמורה על כך שהוא למעלה לגמרי גם מגדר הגילוי ד"אתה", כנ"ל) – הרי זה נותן לו כח, שבבואו (עם ה"אתה" שלו, פנימיות) במקום עבודתו בחלקו בעולם באופן ד"תצוה", ישאר

ד"תצוה" מלשון צותא וחיבור⁶⁷ עם "את בני ישראל" – יש בכח להביא "שמן זית זך" מגשמיית העולם, באופן ד"כתית למאור" דוקא, מקור האור, שהוא למעלה מאור וגילוי, עד כפי המאור האמיתי (בעצמותו ית') שלמעלה מכל גדר מאור ואור⁶⁸, וביחד עם זה נמשך ממנו (בחי' מאור שבו) אור וגילוי, עד למטה מטה;

והכלי לזה הוא – "כתית", ביטול, "ונפשי כעפר לכל תהי"⁶⁹, וזה מביא ל"פתח לבי בתורתך"⁶⁹, "למאור" (כולל – מאור שבתורה), עד העצם, ועי"ז הרי הוא נעשה דבר אחד עם ה"מאור", עד עצמותו ית'.

ועי"ז נפעל "להעלות נר תמיד", שגם נר – בחי' אור שלמטה (מהמאור) – מאיר באופן ד"תמיד" (בהיותו קשור עם השמן ש"ויקחו אליך", עם העצם דמשה הקשור עם עצמותו ית' שלמעלה מגדר גילוי והעלם), עד שזה נמשך גם בשינוי הזמן והמקום (גדר העולם) – "מערב עד בוקר", כפי שהם במקומם, והכח לחבר "תמיד" עם "ערב עד בוקר" בא מ"ואתה".

ז. מזה ישנו גם לימוד לכל יהודי:

כל יהודי יש בו בחי' משה רבינו, כידוע ביאור אדמו"ר הזקן⁷⁰ במאחז"ל⁷¹ עה"פ⁷² "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'א", "אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא וכו'",

67 תו"א פרשתנו פב, א. אוה"ת פרשתנו ע'

א'תקנא.

68 ראה ד"ה ונמשה נגש תרס"ה (ע' קפה ואילך). ועוד. ספר הערכים חב"ד ערך או"ס (א) ס"ה (כך ג ע' פה ואילך).

69 תפלת "אלקי נצור" – ברכת ז', א.

70 תניא רפמ"ב.

71 ברכות לג, ב.

72 עקב י', יב.

73 ראה רמב"ן וכלי יקר ריש פרשתנו.

74 ראה גם ס' השיחות תורת שלום ע' 39.

למנורה⁷⁹, ובאופן של ביטול, "ונפשי כעפר לכל תהי",
 "למאור" דוקא, שלמעלה מאור וגילוי (כנ"ל ס"ו).

"להעלות": להרים את כל הענינים (בחלקו בעולם ובכל העולם) מלמטה למעלה, ממעמדם ומצבם (בסדר השתלשלות), שלמטה מהדרגות הנעלות בקדושה, ועולמות עליונים, ועאכו"כ למטה מ"ואתה" (העצם),

באופן ד"נר" – הרמ"ח אברים וב' ידים (בגימטריא "נר"), הידים שבהם ועל ידם יהודי מרים את כל הענינים שבעולם, ובב' ידים – הן יד ימין הקשורה עם עניני שמים⁸⁰ (רוחניות), והן יד שמאל הקשורה עם עניני ארץ⁸⁰ (גשמיות),

"תמיד" – שגם כל הדרגות דנר מאירות באופן תמידי (בהיותן קשורות עם "למאור"),

וביחד עם זה – "מערב עד בוקר" – בשינויי הזמן ומקום, וכפי שזה דוקא כ"ברייתו⁸¹ של עולם, דכתיב⁸² ויהי ערב ויהי בוקר", קודם ("מאימתי קורין את שמע) בערבין", ולאח"ז "בשחרית"⁸³; בסדר מלמטה למעלה: מתחילים עם העבודה, "מערב", ואח"כ באים – "עד בוקר".

וכל זה קשור עם ה"ואתה" – העצם של היהודי, שלמעלה מכל הענינים, כנ"ל.

ח. ע"פ הנ"ל יובן גם השייכות עם מזבח הקטורת בסיום הפרשה:

בתוקף בדיוק כפי שהוא למעלה, בלי שום שינוי, כמו ר' שנמשך למטה בדיוק כפי שהוא למעלה בלי שינוי.

"את בני ישראל": נוסף על עבודתו בעצמו ובחלקו בעולם, צריך להתקשר ("תצוה") ולהשפיע גם על יהודים אחרים, "בני ישראל", ע"י ובאופן "ואהבת לרעך כמוך"⁷⁵, ובאופן שמרגיש איך שהוא "את", טפל ובטל, "בני ישראל" שהם העיקר.

ותוכן העבודה הוא –

"ויקחו אליך": לקחת את כל עניניו וכל הענינים בחלקו בעולם (וגם להשפיע על "את בני ישראל"), ולהביאם (לא רק לדרגא מסוימת בקדושה, אלא) "אליך" דוקא, לבחי' משה שבו – אל ה"אתה", עד ל"ואתה", העצם בעצמו.

"שמן זית זך": שבא ע"י היגיעה ועבודה דכתישת הזית⁷⁶ (נוסף על גידול הפירות בכלל), "זית" דוקא – שזית הוא דבר מר⁷⁷, ז.א. שלא מסתפקים רק בעבודה נעימה ומתוקה, אלא גם עבודה דאתהפכא מרירו למתיקא⁷⁸, כולל – ע"י כתישת הזית, שסוחטים ומגלים בגשמיות וחומריות העולם – את השמן זית, עד "שמן זית זך" – ההזדככות דגשמיות וחומריות העולם, ובאופן שמביאים ("ויקחו אליך") כבר שמן מוכן, לאחר שכבר פעלו את הכתישה ובירור (לפני זה).

"כתית" – המובחר מבין תשעה השמנים, ה"טפה ראשונה" (שבאה ע"י הכתישה ראשונה), שהוא כשר ומובחר

(79) מנחות פו, א. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ז ה"ח ואילך.
 (80) ראה פדר"א פ"ח. ועוד. וראה שיחה שבהערה 57 ס"ו.
 (81) גמ' ריש ברכות.
 (82) בראשית א, ה.
 (83) ראה גם ד"ה ואתה תצוה עטר"ת. זאת תורת הבית הרפ"ט.

(75) קדושים יט, יח.
 (76) "זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתישת" – ראה מנחות נג, סע"ב. וראה שמור"ר רפ"ו.
 (77) כמאחז"ל (עירובין יח, ב) "אמרה יונה יהיו מזונותי מיריך כזית". וראה גם תר"א פרשתנו פא, סע"ג. קי, ד. ובכ"מ. לקו"ש ח"א ע' 131.
 (78) ראה זח"ד, א. ובכ"מ.

הוא מתקרב, קרוב ביותר להקב"ה, אבל אין זה כמו קטורת מלשון התקשרות, שנעשה מקושר ודבר אחד; כי הגם שיש לו נשמה שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש", ה"ז בהתלבשות בגוף, שנמצא בעולם, שאינו "חלק אלוקה ממעל ממש", ואין שום ציווי שהוא צריך להיות קדוש כ"מלאך ה'".

המעלה דמזבח הקטורת היא, קטורת מלשון התקשרות (יותר מקירוב) – ההתקשרות עם הקב"ה.

והכח ע"ז בא מ"ואתה": ע"י העבודה מצד הדרגות בהנשמה (החמשה שמות), ואפילו מצד הדרגא ד"חלק אלוקה ממעל ממש" – עדיין אין כח שכל מציאותו, גם גופו הגשמי וכו' יתקשר עם הקב"ה. יש בכחו להקריב "קרבן לה", אבל בזה נדרש גם הירור דנפש הבהמית (הקרבת הבהמה); משא"כ ע"י הגילוי דעצם הנשמה ("ואתה"), שלמעלה מכל גדר גילוי והעלם, הרי זה נתגלה ונמשך גם למטה מטה, בגופו וחלקו בעולם, ע"י "הקטרת הקטורת", שאינה קשורה עם בירור הבהמה אלא רק עם "ריח ניחוח לה".

עד השלימות שבזה – הקטרת הקטורת "אחת בשנה"⁹², ביום הכפורים, "קדש קדשים הוא לה"⁹² – שאז בני"י (כנשמות בגופים) הם ב"דוגמת מלאכי השרת", ולכן לובשים אז בגדי לבן⁹³ (בגדים גשמיים על הגוף הגשמי), עד שזה למעלה מדרגת המלאכים (כיון שהם רוחניים ולא גשמיים), עד – הקדושה ד"קדש הקדשים", ואף למעלה מזה – "קדושים תהיו כי קדוש אני"⁹⁴,

אחד הטעמים על כך שהציווי על מזבח הקטורת נאמר בסיום פ' תצוה (ולא עם שאר הכלים – בפ' תרומה) – הוא כיון שזוהי עבודה אחרת, נעלית שאינה מענין העבודה דשאר כלי המקדש⁸⁴, כולל מזבח החיצון; ולכן נאמרה בנפרד משאר כלי המקדש, בפרשה אחרת ושם גופא בסיומה, בסיום פ' תצוה לאחר ו בסיום הציוויים בפ' תצוה (בנוגע להעלאת נרות המנורה וכו'), כיון שסדר בתורה גם הוא תורה: במזבח הקטורת מתבטא סיום ושלמות העבודה – קטורת מלשון התקשרות (ע"ד "תצוה"), "בחד קטירא אתקטורנא"⁸⁵ – ההתקשרות דעצם הנשמה ("ואתה") עם הקב"ה, ע"ד ובדוגמת העבודה ד"ואתה תצוה גו' להעלות נר תמיד גו"⁸⁶:

כלות ועיקר העבודה במשכן ומקדש היא – הקרבת הקרבנות⁸⁷, "אדם כי יקריב מכם קרבן לה"⁸⁸, שיהודי (כנשמה בריאה בגוף בריא) מקריב את עצמו (מכם) להקב"ה⁸⁹.

כאשר יהודי עושה עבודתו ו"מקריב" את עצמו להקב"ה – אני נבראתי לשמש את קוני⁹⁰ – אין שום הכרח לכאורה, שכל מציאותו – גם גופו וחלקו בעולם – יהי' דבר אחד כביכול עם הקב"ה; קרבן הוא לשון קירוב⁹¹,

(84) ראה לקו"ש ח"ב ס"ע 675 ואילך.

(85) זחי"ג רפח, א. וראה גם תוי"א ואוה"ת שבהערה 67.

(86) וכמודגש בכתוב השייכות בנייהם: "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה קטורת תמיד" (פרשתנו ל, ח).

(87) רמב"ם ריש הל' ביהב"ח.

(88) ויקרא א, ב.

(89) ראה סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, סע"א ואילך. "היום יום" יב אדר שני. וראה גם לקו"ת ויקרא ב, ג. ובכ"מ.

(90) משנה וברייתא סוף קדושין.

(91) ראה ס' הבהיר סי' מו (קט). ועוד – נסמן

בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קכב.

(92) סוף פרשתנו.

(93) טור או"ח סתר"ו (מפדר"א פמ"ו). שם

סתר"ט. שו"ע אדה"ז שם ס"ט (מדב"ר פ"ב, לו).

רמ"א ושו"ע אדה"ז שם ס"ט תרי.

(94) קדושים יט, ב.

– להקב"ה, פועל שהוא נעשה "למאור", והממוצע המחבר בין בני ישראל עם הקב"ה.

ולהוסיף, שט' אדר שנה זו הוא נ"א⁹⁹ שנה מאז שכ"ק מו"ח אדמו"ר הגיע לכאן (ט' אדר ה'ש"ת-ה'תנשא"א). ז.א. שאוחזים כבר לאחרי השנה הראשונה – שנה מלשון שינוי¹⁰⁰, שכולל כל שינויי הזמן – מהיובל השני, במילא ה"ז צריך לעורר הוספה שלא בערך בכל הפעולות והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, כפי שנפעל בט' אדר.

י. ע"פ הנ"ל ישנה גם (קצת) הסברה בכך שלאחרי ריבוי מעשינו ועבודתינו, ובפרט במשך עשיריות השנים מאז שהגיעו בחצי כדור התחתון¹⁰¹ – ובודאי כבר פעלו ריבוי הכי מופלג, ובודאי ב"כתית" וב"למאור" וכו' וכו' – אעפ"כ דורשים שיעשו עוד יותר; מאחר שהעבודה היא שיהי' הן ענין ה"תמיד" והן הענין ד"מערב ועד בוקר", שינוים ועליות תמידיים, עד להגיע ב"ואתה", בעצמות ומהות, שלמעלה מכל הגדרים (והמחבר "תמיד" ו"ערב ועד בוקר") – לכן צריך תמיד להיות "ילכו מחיל אל חיל", עד "יראה אל אלקים בציון"¹⁰², וזוהי ("יראה אל אלקים בציון") הבחינה אם הגיעו לתכלית ושלימות.

ועאכו"כ – שכל זמן שעדיין אין גילוי העצמות למטה, בגאולה האמיתית והשלימה, נדרשת הוספה יתירה בהעבודה.

"יכול כמוני"⁹⁵ בניחותא⁹⁶ – כיון שביהכ"פ ישנו הגילוי דעצם הנפש ("ואתה") בהגוף הגשמי (למעלה מגילוי הנשמה בכל ימי השנה), ע"ד העבודה דכלות הנפש כנשמה בגוף, ומעין זה בעבודת התפלה בכל יום – כתורת הבעש"ט⁹⁷, ש"זהו חסד גדול מהשי"ת שהאדם חי אחר התפלה".

ט. ויש להוסיף הקשר שבזה עם היום בחדש (דשבת פ' תצוה שנה זו) – ט' אדר, היום בשנה שבו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הגיע – באופן של קביעות – לארצות הברית, בחצי כדור התחתון, וקבע שם את מקומו ומקום עבודתו, כמקור דיפוצו מעיינותיך חוצה בכל העולם כולו.

התוכן בזה הוא ע"ד העבודה הנ"ל ד"ואתה תצוה גו"⁹⁸: הגילוי והפצה דהמאור שבתורה (המעיינות דפנימיות התורה עצמם) בחצי כדור התחתון, תחתון שאין תחתון למטה ממנו, כפי שרואים בפשטות, שמאז ואילך התחילה עיקר הפעולה והשפעה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה – בחוצה שאין חוצה ממנה.

הכח לזה הוא ע"י נשיא הדור – אתפשטותא דמשה⁹⁸, ש"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית וך כתית למאור להעלות נר תמיד גו' מערב עד בוקר", עי"ז שה"ואתה" דהנשיא עצמו מתקשר (תצוה) עם כל בני, ומגלה בהם את ה"אתה" שלהם, הקשור עם ה"אתה" האמיתי, עצמותו ית'. שזה נפעל עי"ז שהנשיא הוא "כתית למאור": ביטול הנשיא – משה

99) ר"ת "נפלאות אראנו" (כמדובר כמ"פ בנוגע לר"ת דשנה זו, ה'תנשא"א).

100) עבודת הקודש ח"ד פי"ט.

101) כ"ק מו"ח אדמו"ר הגיע לכאן בט' אדר ה'ש"ת, אבל כו"כ מחסידיו הגיעו בזמן מאוחר יותר. – הגעתי לכאן (איש וביתו) בכ"ח סיון ה'תשא"א.

102) ל' הכתוב – תהלים פד, ח.

95) ויק"ר פכ"ד, ט.

96) מאור עינים עה"פ. וראה אה"ת ר"פ קדושים. וראה לקו"ש ח"ז ע' 321.

97) צואת הריב"ש סלה. וראה שם סמ"ב.

98) זח"ג רעג, א. תקי"ז תס"ט. וראה תניא

פמ"ד (סג, א). ועוד.

שע"י "מצוה אחת" יש בכחו של יהודי
 [ועמך כולם צדיקים] ¹⁰⁶ להביא
 "תשועה והצלה" לו ולכל העולם כולו,
 עד התשובה והצלה האמיתית,
 גאולה האמיתית והשלמה, שאז יהי
 גילוי העצם דכל יהודי, והגילוי
 דעצמותו ומהותו ית', כמ"ש ¹⁰⁷ "והיו
 עיניך רואות את מוריך",

ועוד ועיקר – תיכף ומיד ממש.

(106) ישע"י ס, כא.

(107) שם ל, כ. וראה תניא פל"ו.

ויה"ר, שיסיימו כבר את המצוה
 האחרונה שתביא כבר את הגאולה,
 כידוע תורת אדמו"ר הזקן ¹⁰³ שמביא
 מהזוהר ¹⁰⁴: "איתא בתיקונים שאפילו
 אם הי' צדיק אחד חוזר בתשובה
 שלימה בדורו הי' בא משיח".
 ויש לקשר זה עם פס"ד הרמב"ם ¹⁰⁵,

(103) בונה ירושלים ספ"ד.

(104) ולע"ע לא ידוע מקומו. וראה ז"ח ס"פ
 נח: דאי יחזרון בתשובה רישי כנישתא או חדא
 כנישתא יתכנש כל גלותא.

(105) הל' תשובה פ"ג ה"ד.